Bijlage 2 Toelichting en motivering wijzigingen verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027

Inleiding
Het college heeft op 3 februari 2026 besloten om de Verordening Sociaal Domein Urk 2024 per 1 januari 2027 in te trekken. Dit betekent dat voor elk gemeentelijk domein verordeningen opgesteld moeten worden die door de gemeenteraad vastgesteld moeten worden. Eén van de verordeningen is de Verordening Individuele inkomenstoeslag. De Participatiewet schrijft voor dat de verordening over verschillende onderwerpen regels moet stellen. In de intitulé van de deze verordening staan de wetsartikelen en de onderwerpen genoemd.

Algemeen
In de Verordening Sociaal Domein Urk 2024 staan geen begrippen die specifiek betrekking hebben op de individuele inkomenstoeslag. De meeste zijn verwerkt in de betreffende artikelen zelf. In artikel 1.1 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027 zijn de relevante en noodzakelijke begripsbepalingen opgenomen. Dat draagt bij aan de rechtszekerheid voor onze inwoners en zijn op deze manier beter leesbaar voor zowel de uitvoering als ook voor inwoners.

Vastleggen bestendige uitvoeringspraktijk
De volgende punten zijn geen wijziging van beleid maar een verduidelijking voor onze inwoners:
- Bij de beoordeling van de voorwaarden gaat het college uit van de situatie op de peildatum (artikel 2.1 lid 2 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027).
- Het college maakt bij de vaststelling van de hoogte van het inkomen geen gebruik van de kostendelersnorm (artikel 2.2 lid 1 tweede volzin van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027).
- Opgenomen is wat de reden kan zijn dat een van de partners op de peildatum geen recht heeft op een individuele inkomenstoeslag (artikel 2.3 lid 3 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027).

Hardheidsclausule
In de Verordening Sociaal Domein Urk 2024 is de hardheidsclausule niet concreet beschreven. Daarmee zou de indruk gewekt kunnen worden dat ook het bedrag onder toepassing van de hardheidsclausule zou kunnen vallen. Uit de rechtspraak volgt dat de gemeenteraad bevoegd is de hoogte van de individuele inkomenstoeslag vast te stellen. In artikel 3.1 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027 is opgenomen dat de hardheidsclausule betrekking heeft op een langdurig laag inkomen als bedoeld in artikel 2.2 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027. Daar kan sprake van zijn als de hoogte van het inkomen bijvoorbeeld 2% hoger is dan is voorgeschreven. Een zogeheten marginale overschrijding hoeft niet in de weg staan aan verlenen van een individuele inkomenstoeslag.

Wetswijziging Participatiewet
Ingaande 1 januari 2027 kan het college een individuele inkomenstoeslag ambtshalve (zonder aanvraag) toekennen. Dat is geregeld in artikel 36 lid 1 van de Participatiewet. Voor de kenbaarheid voor onze inwoners is dat opgenomen in artikel 2.1 lid 1 van de verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027.

Wijziging: indexering van de bedragen
De bedragen van de individuele inkomenstoeslag in de Verordening Sociaal Domein zijn per 1 januari 2022 voor het laatst geïndexeerd. Mede gelet op inflatie en de bestaanszekerheid wordt voorgesteld om de bedragen te indexeren vanaf 2023 tot en met 2026 aan de hand van de consumentenprijsindex alle huishoudens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Wijziging: de verhoging van de individuele inkomenstoeslag met € 50 geldt ongeacht het aantal thuiswonende ten laste komende kinderen

Volgens de Verordening Sociaal Domein (artikel 7.2.2 lid 2) wordt de individuele inkomenstoeslag verhoogd met € 50,00 voor elk thuiswonend ten laste komend kind. Dat leidt op de eerste plaats bij meerdere ten laste komende kinderen tot een bedrag wat lijkt op generiek inkomensbeleid wat is voorbehouden aan de Rijksoverheid.

Op de tweede plaats is het verschil in hoogte van de individuele inkomenstoeslag tussen alleenstaande en alleenstaande ouders veel groter dan het verschil tussen alleenstaande ouder en gehuwden of samenwonenden. Dat is onwenselijk omdat alleenstaande ouders ook een verhoging krijgen van het kindgebonden budget van (ongeveer) € 284 per maand (€ 3.407 per jaar). Het gaat om de zogeheten alo-kop.

Dit moet ook worden bezien tegen de aanspraken die gezinnen, waaronder alleenstaande ouders, met kinderen hebben op grond van de Regeling Kindpakket. Deze regeling bestaat uit 7 soorten aanspraken in de vorm van geld of een natura-verstrekking. Het gaat om: kosten participatie, kosten schoolreis of excursie, reiskosten school, kosten fiets, het behalen van zwemdiploma A, kosten van een laptop en een tegemoetkoming in de studiekosten. Deze aanspraken worden aangemerkt als buitenwettelijk begunstigend beleid. Ook hier gaat het om generiek inkomensbeleid. Dergelijk beleid is voorbehouden aan het Rijk en kan ook uitstroom belemmerd werken door de armoedeval.

De individuele inkomenstoeslag wordt verhoogd € 50,00 gezinnen (gehuwden, samenwonenden of alleenstaande ouders) ongeacht het aantal thuiswonende ten laste komende kinderen (artikel 2.3 lid 2 van de Verordening Individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027). Deze wijziging kan in 2027 voor gezinnen met meerdere thuiswonende ten laste komende kinderen een (iets) lagere individuele inkomenstoeslag inhouden. Deze wijziging kan echter niet los worden gezien van de geïndexeerde bedragen die vanaf 2027 worden voorgesteld en het gegeven dat alleenstaande ouders gebruik kunnen maken van de alo-kop van de Belastingdienst.

Ingangsdatum beleid

De Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Urk 2027 gaat in op 1 januari 2027 en is van toepassing op aanvragen waarop het college beslist (of ambtshalve verleend) vanaf 1 januari 2027.